

Mozi: kniha 1 –
 Oddávanie sa výstrednosti
 Mozi povedal: Predtým,
 než bolo známe umenie
 stavania domov a palácov,
 primitívni ľudia
 zotrúvali pri mohylách
 a žili v jaskyniach.
 Bolo to dusivé
 a škodlivé pre zdravie.
 Preto králi – mudrci
 vystavali domy a paláce.
 Vodiace princípy
 pre tieto budovy
 boli nasledujúce:
 Dom má byť postavený
 dostatočne vysoko, aby sa
 predišlo vlhkosti;
 steny majú byť dostatočne
 hrubé, aby zadržali vonku
 vietor a chlad;
 strecha má byť dostatočne
 pevná, aby vydržala sneh,
 mráz, dážď a rosu; a múry
 v paláci majú byť dostatočne
 vysoké, aby zachovali
 náležitosť oboch pohlaví.
 Tieto sú dostatočné
 a akékoľvek výdaje
 peňazí a energie,
 ktoré neprinášajú
 dodatočnú užitočnosť,
 nebudú povolené.
 Keď sú mestské múry
 opravované
 pravidelnou prácou,
 ľudia sa môžu cítiť unavení,
 ale nie je žiadne vyčerpanie.
 Keď sú zbierané dane
 podľa zvyklosti,
 ľudia môžu byť zbavení
 nejakých peňazí,
 ale nie je žiadne rozhorčenie.
 Skutočný nepriateľ ľudí
 nie je tu,
 spočíva vo vysokých daniach.
 Králi – mudrci postavili
 domy a paláce,
 aby zlepšili
 životné podmienky

a nie pre potešenie očí.
 Vyrobili šaty,
 klobúky, opasky a topánky,
 aby chránili telo,
 nie kvôli novotám.
 Oni sami boli šetrní
 a učili ľudí tomu istému.
 A tak, ľudia na celom svete
 stali sa poriadnymi
 a bolo dostatok bohatstva.
 Keď súčasní vládcovia
 stavajú svoje rezidencie,
 sú od tohto celkom odlišné.
 Zdaňujú ľudí,
 okrádajú ich
 o prostriedky ich živobytia,
 aby mali svoje paláce
 zaplnené
 verandami a pavilónmi
 rôznych návrhov
 a vyzdobené
 maľbami a sochami.
 Keď vládca stavia svoje
 paláce takýmto spôsobom,
 jeho pomocníci
 ho samozrejme napodobujú.
 A preto nie je
 dostatok bohatstva
 na opatrenia proti hladu
 a nedostatku, alebo na pomoc
 sirotám a vdovám.
 A ľudia sa stávajú
 tým viac neposlušnými,
 čím je štát chudobnejší.
 Ak si vládcovia
 úprimne želajú mať ríšu
 usporiadanú a nechcú
 ju vidieť v zmätku,
 nesmú sa oddávať
 stavaniu domov a palácov.
 Predtým, než bolo vynájdené
 oblečenie, primitívni ľudia
 nosili plášte
 a opasky zo slamy.
 Neboli ani ľahké
 a teplé v zime,
 ani ľahké a chladivé v lete.
 Kráľ – mudrc si pomyslel,
 že to nevyhovuje
 potrebám človeka.

A preto naučil ženy
 vyrábať ľan
 a tkať súkno a plátno,
 z ktorého sa vyrábalo
 oblečenie pre ľudí.
 Vodiace princípy
 pre oblečenie boli tieto:
 V zime má byť spodná
 bielizeň ľahká a teplá.
 V lete má byť vyrobená
 z hrubého ľanu,
 aby bola ľahká a chladivá.
 A toto je dostatočné.
 Preto mudrci
 vyrobili svoje šaty presne
 na mieru svojej postavy
 a nie pre účely
 potešenia zmyslov
 alebo aby oslnili
 bežných ľudí.
 V tom veku odolné vozy
 a mierne kone
 neboli vzácne,
 ani sochy ozdoby
 neboli cenené.
 Aký to má dôvod?
 Dôvod spočíva
 v druhu vodcovstva.
 Ľudia mali dostatok
 prostriedkov na živobytie
 doma, aby čelili
 suchu aj záplavám,
 nedostatku aj hladu. Prečo?
 Pretože rozumeli
 potrebám sebestačnosti
 a venovali malú pozornosť
 vonkajšiemu vzhľadu.
 Preto boli ľudia
 šetrní a poriadni,
 a vládca bol šetrný
 a ľahko podporovaný.
 Sklad a pokladnica
 boli plné, pripravené
 čeliť nešťastiam.
 Súčasní vládcovia
 sú celkom odlišní
 od tohto, keď si
 vyrábajú svoje šaty.
 Majúc to, čo je teplé
 a ľahké v zime

a ľahké a chladivé v lete,
aj tak uvaľujú na ľudí
vysoké dane,
okrádajúc ich
o prostriedky ich živobytia,
aby mali komplikovane
vyzdobené a oslnivé šatstvo.
Háčky sú vyrobené
zo zlata a ozdoby
na opasku pozostávajú
z perál a nefritu.
Ženy sú zamestnané
výrobou výšiviek
a muži vyrezávaním.
Všetko toto je
na ozdobu tela.
Skutočne pridávajú len
málo tepla.
Bohatstvo je premrhané
a energia vyplytvaná
úplne na nič.
Takže teda, keď je šatstvo
vyrobené nie kvôli telu
ale pre žiarivý vzhl'ad,
ľudia budú skazení
a neposlušní
a vládca márnivý
a hluchý voči dobrej rade.
Bude nemožné
udržať krajinu
mimo zmätku.
Ak si vládcovia
úprimne želajú
mať ríšu v poriadku
a nechcú ju vidieť v zmätku,
nesmú sa oddávať
prehnanej výrobe odevov.
Predtým, než bolo známe
kulinárske umenie,
primitívni ľudia
jedli iba zeleninu
a žili v odlúčení.
Preto mudrc naučil ľudí,
ako farmárčiť
a pestovať stromy,
aby zásobil ľudí jedlom.
A výhradný účel
zabezpečenia jedla
je zvýšiť energiu,
nasýtiť hlad,

posilniť telo
a uspokojiť žalúdok.
Bol šetrný
v utrácaní bohatstva
a jednoduchý v životných
zvykoch a tak sa ľudia
stali bohatými
a krajina bola usporiadaná.
U súčasných vládcov
je všetko odlišné.
Uvaľujú na ľudí
vysoké dane,
aby si užívali
prehnané jedlá uvarené
rozličnými spôsobmi.
Vládcovi veľkého štátu
je servírovaných
sto chodov
a vládcovi malého štátu
desiatky chodov,
ktoré zaplnia stôl o veľkosti
desiatich štvorcových stôp.
Oči nedokážu zbadáť
všetky tie pokrmy,
ruky ich nedokážu uchopiť
a ústa ich nedokážu
všetky ochutnať.
V zime budú mrznúť
a v lete kysnúť.
Ako sa nechá obsluhovať
vládca, tak ho samozrejme
jeho pomocníci napodobujú.
A tak tí, čo sú bohatí a majú
vysokú hodnotu, sú
márnotratní a rozhadzovační,
avšak osamotení a chudobní
sú hladní a je im zima.
Je nemožné
udržať taký štát
mimo chaosu.
Ak si vládcovia úprimne
želajú, aby mali ríšu
v poriadku
a nechcú ju vidieť v chaose,
nesmú sa oddávať
prehnanému jedeniu a pitiu.
Predtým, než sa primitívni
ľudia naučili
vyrábať člny a vozy,
nemohli nosiť ťažké náklady

ani cestovať
na veľké vzdialenosti.
Preto kráľ – mudrc
vyrobil člny a vozy,
aby pomohol ľuďom.
Člny a vozy boli odolné
a pohodlné,
aby mohli voziť veľa
a cestovať ďaleko.
Takéto veci
vyžadujú málo bohatstva
ale vytvárajú mnohé úžitky.
Prirodzene, ľudia zistili,
že sú príjemné a pohodlné.
Ľudia neboli unavení
a predsa boli vládcove
požiadavky splnené.
Preto boli ľudia
k nemu priťahovaní.
Keď súčasní vládcovia
vyrábajú člny a vozy,
je to celkom odlišné.
Vyrábajú ich
odolné a pohodlné,
a predsa uvaľujú na ľudí
vysoké dane,
aby ich vyzdobili.
Vozy sú vyzdobené
výšivkami
a člny drevorezbami.
Ženy musia prestať tkať,
aby robili výšivky,
takže ľuďom je zima.
Zatiaľ čo muži musia
zanechať poľnohospodárstvo,
aby robili drevorezby,
takže ľudia sú hladní.
Keď vládca stavia
také člny a vozy pre seba,
samozrejme, že jeho
pomocníci ho napodobujú.
Preto sa ľudia stávajú
obeťami hladu aj zimy
a páchajú hanebnosti.
Mnoho hanebnosti
je nesledované
ťažkými trestami
a ťažké tresty uvrhnú
krajinu do chaosu.
Ak si vládcovia úprimne

želajú mať ríšu v poriadku
a nechcú ju vidieť v chaose,
nesmú sa oddávať
v nadmernom budovaní
člnov a vozov.
Každé stvorenie
žijúce medzi Nebom
a Zemou
a v rámci štyroch morí,
sa podieľa na podstate
Neba a Zeme
a harmónii jin a jang.
Ani najväčší mudrci
to nedokážu zmeniť.
Ako to vieme?
Keď učili o Nebi a Zemi,
zaoberali sa vyššími
a nižšími sférami
a štyrmi ročnými obdobiami,
princípmi jin a jang,
ľudskou podstatou,
fenoménom mužov a žien,
vtákov, zvierat,
a pohlaví.
Dokonca ani dávni králi
nedokázali uniknúť
základom prírody.
Dokonca aj veľkí mudrci
v dávnych časoch
museli udržiavať domácnosť.
Len preto, že ich správanie
nebolo nepriaznivo
predstierané,
preto nebola medzi ľuďmi
žiadna nespokojnosť
a pretože ženy neboli
držané v paláci
(ako nevydaté ženy),
bolo v ríši len málo
starých mládencov.
Pretože ženy neboli
držané v paláci
a bolo len málo
starých mládencov,
populácia ríše bola veľká.
Súčasní vládcovia
veľkých štátov
držia tisíc žien
vo svojej domácnosti
a vládcovia malých štátov

sto žien.
Preto sú muži v ríši
väčšinou bez ženy
a ženy bez manžela.
Poslaniu mužov a žien
je bránené
a populácia sa znižuje.
Ak si vládcovia úprimne
želajú mať veľkú populáciu,
a nechcú ju vidieť malú,
nesmú sa oddávať v držaní
príliš mnohých žien.
Takže v týchto piatich
veciach sú mudrci mierni
a šetrní,
zatiaľ čo zlí ľudia
sú mánotratní.
Striednosť a úspornosť
prinášajú prosperitu,
zatiaľ čo mánotratnosť
vedie k deštrukcii.
Človek sa nesmie oddávať
nadbytku v týchto piatich
veciach. Keď sa muž a žena
neoddávajú nadbytku,
Nebo a Zem
budú harmonické;
keď vietor a dážď
nie sú v prebytku,
päť obilnín dozreje;
a keď sa ľudia neoddávajú
prehnanému obliekaniu,
telo bude v pohodlí.